

Výběr z pramenů a literatury

Mrtví vstali z hrobů

Archiv Památníku národního písemnictví Praha, fond Václav Černý.
Černý, Václav: *Paměti II (1938–1945). Křik koruny české*. Brno: Atlantis, 1992.

Černý, Václav: *Paměti III (1945–1972)*. Brno: Atlantis, 1992.

Fetters, Aleš: *Václav Černý v rodném kraji*. Náchod: Juko, 1994.

Bezmocná myš, nad kterou zvedl tlapu obrovský kocour

Archiv bezpečnostních složek (dále jen ABS), fond SÚMV, 2M: 11162; 2M: 13382; 300-9-5/180; 302-1-175/3; 304-211-7/6-30, 49-50; 52-77-3/192.

Archiv Univerzity Karlovy Praha (dále jen UK), fond Lékařská fakulta Univerzity Karlovy, inv. č. 1TTT, k. č. 122.

Archiv UK, fond Matriky Univerzity Karlovy, inv. č. 7.

Archiv UK, kniha Medikové řádní, letní běh 1925, s. 114.

Kronika Humpolce, Městský úřad Humpolec.

Národní archiv (dále jen NA) Praha, Zemský úřad Praha, fond 207.

Státní okresní archiv (dále jen SOkA) Pelhřimov, fond ONV Pelhřimov, inv. č. 204, kart. 4, sign. 2/7.

SOkA Pelhřimov, Kronika obce Lhotic.

SOkA Pelhřimov, ONV Humpolec, fond 231, inv. č. 214; inv. č. 294, kart. 72; inv. č. 205, kart. 31; inv. č. 294, kart. 72.

Čermák, Josef: Kronika (rukopisné vzpomínky, archiv rodiny).

Kelin, Nikolaj: *Československo 1945–1946. Z paměti ruského exulanta* (překlad Nikolaj Kelin, rukopisné vzpomínky, archiv rodiny; ukázky na webu *Forum 24*, příloha *Nová Orientace*).

Koláriková, Adriana: *Kronika jednoho života. Život a názory humpoleckého občana Josefa Čermáka (1884–1958)*. Diplomová práce. České Budějovice: Jihočeská univerzita České Budějovice, Filozofická fakulta, 2013.

Najman, Jan: *Životní osudy brigádního generála Františka Dasticha*. Diplomová práce. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, 2020.

Pustina, Antonín K.: *Český odboj a osvobozovací boje na Humpolecku*. Humpolec: nákladem vlastním, 1948.

Siněvirskij, Nikolaj: *Smerš. Rok v táboře nepřítele*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2014.

Zábrana, Jan: *Celý život*. Praha: Torst, 2001.

Zábranová, Jiřina: *Ohlédnutí*. Praha: Torst, 1994.

Zahradník, Pavel: „Nikolaj Kelin – donský kozák, ruský básník a železný lékař“. In: *Vlastivědný sborník Pelhřimovska 7*. Pelhřimov: Okresní muzeum, 1996.

Pamětnické výpovědi: Alexej Kelin, Jiří Šimek a Miloslav Vašíček.

Poděkování: Janu Čermákovi, Alexeji Kelinovi, Vladimíru Kosovi, archivářce Ireně Krčilové, Karolíně Pohankové, Janě Slaběňákové a ředitelce muzea Aleše Hrdličky Janě Stehnové.

Ve zkrácené verzi vyšel text v měsíčníku *Reportér*, č. 3, 2021.

Návraty a nálezy: I ve zlých dobách se dějí zázraky

Překlady německých textů Anna Doležalová, Vlastimil Kaňka a Lenka Taberyová. Překlady anglických textů Antonín Doležal.

Archiv Jaroslava Brabce a Roberta Izáka.

Archiv Kanceláře prezidenta republiky (dále jen KPR), fond KPR, 1919–1947, inv. č. 1639, kart. 303, JUDr. Přemysl Šámal, kancléř prezidenta republiky, syn Jaromír, 1925–1947, č. j. R 2097/46.

Archiv KPR, fond KPR, personální spisy, sign. O 6932/47, kart. 10, Šámal Přemysl, JUDr., nar. 4. 10. 1867, kancléř prezidenta republiky, 1919–1947, sign. O 6932/47 (D 2497/47), Rodina P. Šámala, 1942–1947.

Archiv KPR, fond KPR, protokol T, sign. T 239/42, Dr. Milada Šámalová – uvěznění, 1942–1943.

Archiv Národního muzea, fond Přemysla Šámala.

Archiv Okrašlovacího spolku v Mníšku pod Brdy.

Cebe-Haberský, Jaroslav: *Dům mrtvých. Věznice Moabit a Plötzensee 1940–1942*. Praha: Kvasnička a Hampl, 1946.

Čechurová, Jana: „Rodina a válka. Důsledky německé okupace pro rodinu kancléře Přemysla Šámala“. In: *táž – Zemlička, Josef a kol.: Soubor mečů, idejí a charakterů. K životnímu jubileu prof. Ivana Šedivého*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2019.

Doležalová, Jarmila – Doležal, Štěpán: *Osud jménem Ležáky*. Včelákov: Ronado, 2016.

Pavlíček, Václav – Čechurová, Jana – Ledvinka, Václav – Hálek, Jan:

Přemysl Šámal: kancléř prezidentů. Praha: Nadace „Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových“, 2019.

Petras, Jan: *Paní měsíční věže*, dokumentární film, Česká televize, 2004.

Plachá, Pavla: *Zpřetrhané životy. Československé ženy v nacistickém koncentračním táboře Ravensbrück v letech 1939–1945*. Praha: Pulchra – Ústav pro studium totalitních režimů, 2021.

Plachá, Pavla: „Lágrové Madony“. Různé podoby mateřství v nacistickém koncentračním táboře Ravensbrück“. *Paměť a dějiny*, roč. 15, č. 1, 2021, s. 22–37.

Pamětnické výpovědi: Jaroslav Brabec, Jarmila Doležalová, Jiří Grund a Antonín Sum.

Poděkování: Jakubu Doležalovi, Jaroslavu Kratochvílovi, Janu Petrasovi a Muzeu Osvětim. Ve zkrácené verzi vyšel text v měsíčníku *Reportér*, č. 4, 2021, a v časopise *Paměť a dějiny*, č. 2, 2022.

Zkurvená katovská práce

Překlady německých textů Anna Doležalová, Viktorie Hanišová, Vlastimil Kaňka, Miroslava Moravcová a Lenka Taberyová.

ABS, fond KS SNB Hradec Králové, 1-10/9, inv. č. 31.

ABS, fond Oblastní kriminální úřadovna Hradec Králové, M o/2, inv. j. 2, k č. j. 1217 z 2. 5. 1947 o zahájení vyšetřování zastřelení Alfonse Schmitta a Julia Prauseho.

ABS, fond Odbor politického zpravodajství MV (2M), sign. 2M: 11133; sign. 2M: 11205.

ABS, fond Sekretariát FMV, A 2/1, inv. j. 1765, kart. 56 a 57.

ABS, fond Zemský odbor bezpečnosti II (315), sign. 315-196-6.

ABS, fond Zemský odbor bezpečnosti, sign. 315-196-6.

ABS, fond Zpravodajská správa Generálního štábu Československé lidové armády, arch. č. OS-15588 ZSGŠ.

ABS, Hlášení SNB Broumov 1945/46, sign. 300-27-2; 315-196-6; 304-256-2.

ABS, Marek Josef, sbírka Objektové svazky, arch. č. OB-1250 MV (Úřad vlády ČSR).

ABS, sbírka Objektové svazky (OB), arch. č. OB-168 HK.

Matricula Ven. Rev. Rel. Confratrum Břevnoveno-Brauensium O. S. B. ad finem anni 1938.

NA, fond Ústřední sekretariát Československé strany národně socialistické, k. 7, sign. 35-80-1.

SOkA Náchod, fond Benediktinské gymnasium Broumov, kart. č. 2 (Prause).

SOkA Náchod, fond ONV Broumov, kart. 808 (Ticháček František) a kart. 799 (Hofman František).

Bergmann, Petr: *Broumovsko na historických zobrazeních*. Meziměstí: Broumovsko Organic, 2013.

Brandejs, Josef: „Broumovsko po válce“. *Souvislosti. Revue pro literaturu a kulturu*, XVI, 2, 2005.

Bůna, Karel: *Paměť Broumova. Sbírká vzpomínek obyvatel německé národnosti*. Broumov: Agentura pro rozvoj Broumova, 2011.

„Deník opata Dominika Prokopa“. In: *Braunauer Rundbrief*, 1995, s. 144–145 (Zippel), 170–171 (J. Zeschick), 198–199 (J. Zeschick). Český překlad Zdeněk Lochovský, revize Ondřej Koupil, zaměstnanci Benediktinského arcidiocéze Břevnov.

Dimter, Gertrud – Kahler, Adolf – Kahler, Hildegard: *Die Gemeinde Schönau. Dorfbücher Kreis Braunau Nr. 2*. Forchheim: Heimatkreis Braunau, 1981.

Franze, Karel: „Pokus o vyjasnění, jak to bylo s údajnou benediktinskou kolaborací“. *Broumovské noviny*, č. 10, 11, 12, 2013; č. 2, únor 2014.

Hofmann, Johannes (ed.): *Tausend Jahre Benediktiner in den Klöstern Břevnov, Braunau und Rohr*. St. Ottilien: EOS Verlag, 1993.

Janko, Anton: „Das deutsche Generalvikariat Trautenau 1938–1945“. In: *Archiv für Kirchengeschichte von Böhmen, Mähren, Schlesien VIII*. Königstein – Taunus: Gerhard Hess Verlag, 1987.

Ježková, Alena: *Tichá srdce. Kláštery a jejich lidé*. Praha: Práh, 2013.

Koštal, Zdeněk: *Dějiny Broumova a Broumova*. Broumov: Městský národní výbor Broumov, 1990.

Opasek, Anastáz: *Dvanáct zastavení. Vzpomínky opata břevnovského kláštera*. Praha: Torst, 1997.

Plachý, Jiří: „Noc sv. Bartoloměje v Šonově u Broumova (srpen 1945)“. In: *Securitas Imperii*, č. 14. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR, 2006, s. 170–183.

Staněk, Tomáš: *Perzekuce 1945. Perzekuce tzv. státně nespolehlivého obyvatelstva v českých zemích (mimo tábory a věznice) v květnu–srpnu 1945*. Praha: Institut pro středoevropskou kulturu a politiku, 1996.

Staněk, Tomáš: *Poválečné „excesy“ v českých zemích v roce 1945 a jejich vyšetřování*. Sešity Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, č. 41. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2005.

Valasek, Emil: „Pater Dr. Alban (Julius) Prause“. In: Moll, Helmut (ed.): *Zeugen für Christus. Das deutsche Martyrologium des 20. Jahrhunderts*. Sv. II, 6. vydání. Paderborn: Ferdinand Schöningh, 2015.

Pamětnické výpovědi: Jana Hanyková, Walter Hecht, Rudolf Holý a Stanislav Pitaš.

Poděkování: Evě Andršové, Pavlu Brandejsovi, Jaroslavu Čápoovi – řediteli Státního okresního archivu Náchod, Ladislavu Holoubkovi – archiváři diecézní kurie v Hradci Králové, Ondřeji Koupilovi, P. Martinu Lanžimu, Miroslavě Moravcové, Petru Rýgrovi, Janu Stříbrnému a Rudolfu Šmídovi. Za podněty a cenné připomínky děkuji pracovníkům Muzea Broumova v Broumově Karlu Franzovi a Barboře Trenčanské a Erichu Buchholzovi z Muzea Broumova ve Forcheimu.

Ve zkrácené verzi vyšel text v měsíčníku *Reportér*, č. 8, 2021, v *Katolickém týdeníku*, č. 27–28, 2021, a v revui *Paměť a dějiny*, č. 4, 2021.

Lidičky, neplačte, jde se domů, jde se domů!

Překlady německých textů Tomáš Dimter, Anna Doležalová, Viktorie Hanišová, Vlastimil Kaňka, Miroslava Moravcová a Lenka Taberyová.

ABS, fond A 14, Situační zprávy, hlášení z četnických stanic, inv. j. 6.

ABS, fond B5, Správa StB Hradec Králové, inv. č. 2, Zastřelení osob v Teplicích nad Metují.

ABS, fond Hlavní velitelství SNB Praha, A 17, inv. j. 111.

ABS, fond Kriminální ústředna MV, A 12, inv. j. 17.

ABS, fond Zemské velitelství SNB, A 14, inv. j. 119.

Archiv Biskupské konzistoře v Hradci Králové, dopis Zemskému národnímu výboru v Praze z 30. 7. 1945.

SOkA Zámorsk, fond MLS, V. Rücker 105/46.

Dimter, Tomáš – Lisák, Pavel (eds.): *Adršpašsko*. Náchod: Juko, 2011.

Franze, Karel: „Kauza Zdoňov – nové svědectví“. *Broumovské noviny*, č. 2, únor 2018, s. 38.

Franze, Karel: „Případ tří zavražděných dětí ve Zdoňově roku 1945 (pokus o rekonstrukci jedné kriminální události)“. *Broumovské noviny*, č. 1, leden 2018, s. 36–37.

Holub, Ota: *Rounice řešená zradou*. Praha: Naše vojsko, 1983.

Janko, Anton: „Das deutsche Generalvikariat Trautenau 1938–1945“. In: *Archiv für Kirchengeschichte von Böhmen-Mähren-Schlesien VIII*. Königstein – Taunus: Königsteiner Institut für Kirchen- und Geistesgeschichte der Sudetenländer, 1987.

Juřena, Jan – Mikolášek, Jakub – Pilvousek, Tomáš: *Broumovsko a Trutnovsko, obrana republiky v druhé polovině třicátých let v severovýchodních Čechách*. Dvůr Králové nad Labem: Ing. Jan Škoda – Fortprint, 2006.

Nosse, (Josef): „Die letzten erschütterten Tage des Merkelsdorfer Pfarrers. Zum Denken des Pfarrers Baier aus Merkelsdorf“. In: *Braunauer Rundbrief. Zweimonatiges Mitteilungsblatt der Heimatvertriebenen aus den ehemaligen Gerichtsbezirken Braunau und Wekelsdorf in Ostböhmen/Sudeten*. Benediktinerabtei Rohr (ed.), č. 2, März/April 1995, s. 50–51.

Schmied, Waltraud: „Die Vertreibung – Vikar Cölestin Baier, ein Märtyrer der Pfarrgemeinde“. In: *týž: Die Gemeinden Merkelsdorf und Liebenau*. Forchheim/Obfr.: Heimatkreis Braunau / Sudetenland e. V., 1985.

Schroll, Gotthard: *Die Vertreibung aus unserer Heimat*. Karlsruhe: Heinz W. Holler Druck und Verlag GmbH, Karlsruhe-Durlach, 2002.

Schroll, Gotthard: *Im Schatten des Todes*. Karlsruhe: Heinz W. Holler Druck und Verlag GmbH, Karlsruhe-Durlach, 2005.

Staněk, Tomáš: *Perzekuce 1945. Perzekuce tzv. státně nespolehlivého obyvatelstva v českých zemích (mimo tábory a věznice) v květnu–srpnu 1945*. Praha: Institut pro středoevropskou kulturu a politiku, 1996.

Staněk, Tomáš: *Poválečné „excesy“ v českých zemích v roce 1945 a jejich vyšetřování*. Sešity Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, č. 41. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2005, s. 184.

Šimek, Oldřich: *Kronika (rukopis)*.

Valasek, Emil: „Dechant Coelestin Baier“. In: Moll, Helmut (ed.): *Zeugen für Christus. Das deutsche Martyrologium des 20. Jahrhunderts*. Sv. II, 5. vydání. Paderborn – München – Wien – Zürich: Brill Schöningh, 2010.

Poděkování: Pavlu Brandejsovi, Jaroslavu Čápovi – řediteli Státního okresního archivu Náchod, Tomáši Dimterovi, Ladislavu Holoubkovi – archiváři diecézní kurie v Hradci Králové, P. Martinu Lanžimu,

Tomáši Milatovi, Miroslavě Moravcové, P. Tomáši Petráčkovi, Petru Rýgrovi a Janu Stříbrnému. Za podněty a cenné připomínky děkuji pracovníkům Muzea Broumova v Broumově Karlu Franzovi a Barboře Trenčanské a Erichu Buchholzovi z Muzea Broumova ve Forcheimu.

Ve zkrácené verzi vyšel text v měsíčníku *Reportér*, č. 2, 2022.

Smrtící bič

Farní kronika Zahrádka (přepis v archivu autora).

SOkA Havlíčkův Brod, fond ONV Ledec nad Sázavou, Kniha zápisů schůzí rady a pléna ONV 1945.

SOkA Pelhřimov, fond Nemocnice Humpolec, č. přírůstku 2021/14, karton č. 1, poř. č. 1.

Pamětnické výpovědi: Miloslava Blažková, Ludmila Břečková, Jaroslav Časar, Bohumila Davidová, Anna Fajtlová, Martin Fotr, Eliška Heroutová, Marie Košťálová, Vladimír Myslík, Slavomír Pecha, Božena Petru, Josef Rýva, Antonín Štecher, Bohumil Tomek, Miroslav Vostatek a Milada Vránková.

Poděkování: Jarmile Doležalové, archivářce Ireně Krčilové, rodině Petru, MUDr. Miroslavu Šafrovi a Petru Vaňkovi.

Ve zkrácené verzi vyšel text v měsíčníku *Reportér*, č. 9, 2020.

My nět hitlerjugent!

Archiv Zoologické zahrady Praha.

SOkA Kutná Hora, fond periodický tisk, *Úder*, ročník I, č. 6, červen 1945.

Forman, Miloš – Novák, Jan: *Co já vím*. Praha: Argo – Paseka, 2013.

Kamp, Michal: *Konec 2. světové války na Havlíčkovodsku*. Havlíčkův Brod: Muzeum Vysočiny, 2017.

„Velbloudmo do Prahy“. *Junák*, ročník XXXII, poslední číslo. Praha: Mladá fronta, 1970.

Skautská kronika Havlíčkův Brod.

Skautská kronika Pohled.

Pamětnické výpovědi: Jiří Berousek, Roman Bubák, Jaroslav Dvořák, Josef Javůrek, Aloisie Javůrková, Vladimír Kolomý, Karel Komínek, Marie Loudová, Ladislav Marek, Jaroslav Med, Jaroslav Reneš a Marta Štáflová.

Poděkování: Josefu Dvořákovi, Tomáši Jaklovi, Hanuši Jordanovi, Michalu Kampovi, Josefu Kroutvorovi, Jiřímu Navrátilovi, Romanu Šantorovi a archiváři Zbyňku Šišovi.

Ve zkrácené verzi vyšel text v měsíčníku *Reportér*, č. 6, 2015.

Seznam fotografií

Archiv Alexeje Kelina – s. 68, 69 nahoře, 71–73, 74 dole, 75–76, 91 nahoře, 95, 97, 99

Archiv autora – s. 74 nahoře, 77 nahoře, 83 dole, 98 dole, 161, 239 dole, 241, 249 nahoře, 252 nahoře, 254 nahoře, 257, 260 dole, 261–262, 302, 311 dole, 313 dole, 318 dole, 320, 322, 338, 343–351, 352 dole, 353, 357–359, 378, 380

Archiv bezpečnostních složek – s. 96 dole

Archiv Biskupství Hradec Králové – s. 303

Archiv Denisy Pavlové a Petra Horkého – s. 311 nahoře

Archiv dominikánského řádu – s. 96 nahoře, 98 nahoře

Archiv Jana Petruse – s. 159–160, 170, 171 dole vpravo, 172–173

Archiv Jany Hanykové – s. 237–238, 258–259

Archiv Jarmily Doležalové – s. 340 dole

Archiv Jaroslava Meda – s. 388 nahoře vpravo i vlevo

Archiv Jiřího Navrátila – s. 388 dole

Archiv Jiřího Semeráda – s. 342, 352 nahoře

Archiv Kanceláře prezidenta republiky – s. 163

Archiv Karoliny Pohankové – s. 77 uprostřed vlevo a dole

Archiv Marty Štáflové – s. 376–377, 386–387

Archiv Městského muzea Čáslav – s. 361

Archiv Miroslavy Moravcové – s. 316–317, 318 nahoře

Archiv Muzea Dr. Aleše Hrdličky Humpolec – s. 80, 81, 83 nahoře, 84, 85 dole, 86–89

Archiv Muzea Humpolec – s. 82 nahoře

Archiv Muzea Osvětim – s. 148 nahoře

Archiv Národního muzea – s. 100, 148–158, 162, 164–169, 171 nahoře a vlevo dole

Archiv Památníku národního písemnictví – s. 12, 17–21

Archiv Pavla Brandejse – s. 250–251, 254 dole, 312 nahoře

Archiv Petra Bergmanna – s. 308 dole

Archiv Prokopa Tomka – s. 77 uprostřed vpravo

Archiv rodiny Čermákovy – s. 82 dole, 85 nahoře

Archiv rodiny Kuchynkovy – s. 309 nahoře

Archiv rodiny Vašíčkovy – s. 90 dole

Archiv Romana Šantory – s. 379

Archiv Rudolfa Holého – s. 260 nahoře, 263 dole

Archiv Rudolfa Šmída – s. 263 nahoře

Archiv Rudy Antoše – s. 381 nahoře

Archiv Stanislava Pitaše – s. 239–240

Archiv Tomáše Dimtera – s. 265, 304–307, 308 nahoře, 309 dole, 310 nahoře

Archiv Vladimíra Kolomého – s. 381 dole, 382–383, 389

Archiv Vladimíra Kosa – s. 78–79

Archiv Waltera Hechta – s. 175, 243–245, 252 dole, 310 dole, 312 dole, 313 nahoře

Archiv ZOO Praha – s. 384–385

Městské muzeum Nové Město nad Metují – s. 248 nahoře, 314–315

Muzeum Broumova – s. 242 nahoře, 246–247, 249 dole, 255–256

Nakladatelství Bor – Eva Koudelková – s. 248 dole

Národní archiv Praha – s. 22, 69 dole, 70, 176, 242 dole

Státní oblastní archiv Praha – s. 92

Státní okresní archiv Náchod – s. 253, 319

Státní okresní archiv Pelhřimov – s. 90 nahoře, 91 dole, 93–94, 354–356

Vojenský historický archiv – s. 339, 340 nahoře, 341